

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

ชุดสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

จังหวัดมุกดาหาร

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔

ป

๖๕๔๖๗

หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง

จังหวัดมุกดาหาร

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๕,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๒๘

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๑๓.๐๐ บาท

(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

จัดพิมพ์โดยองค์การค้ำของครูสภา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว

๕๒ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

เลขห้อง อาคาร ๓ นม.

เลขหมู่ ๗
๑ 546 น.

เลขทะเบียน ๗ ๑๔ พ ๖๖ ๕๐ นม.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ได้ร่วมกันจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง จังหวัดมุกดาหาร สำหรับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาต ให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๒๘

พ.ศ.ค.

(นายพะนอม แก้วกำเนิด)

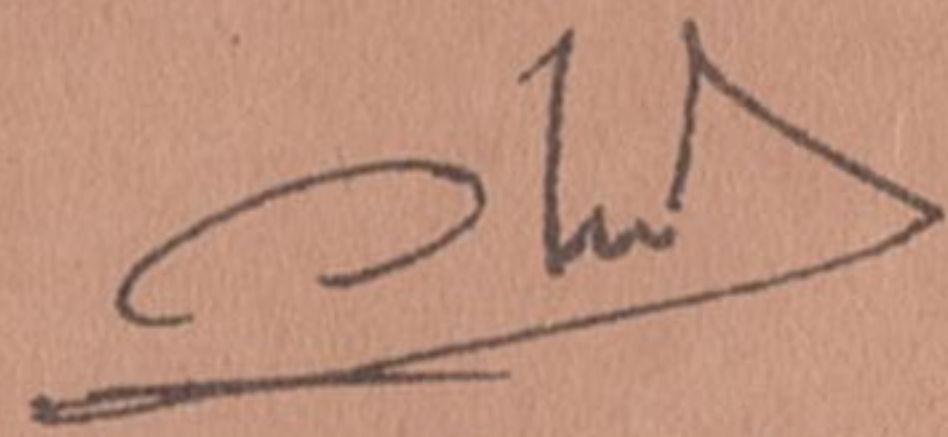
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

“จังหวัดมุกดาหาร” เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร จัดทำขึ้นตามโครงการของกรมวิชาการ ที่สนับสนุนให้ท้องถิ่นจัดทำสื่อการเรียนขึ้นใช้ในท้องถิ่น ตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ และกระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้ง คณะกรรมการดังรายชื่อท้ายหนังสือนี้ เป็นผู้ตรวจ

เนื้อหาสาระของหนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง ประวัติจังหวัด มุกดาหาร ที่ตั้งและอาณาเขต พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ การแบ่งเขตการปกครอง ประชากร การประกอบอาชีพ การคมนาคมและการขนส่ง ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งกรมวิชาการ คาดว่านักเรียนและครูจะใช้ศึกษาค้นคว้า เพื่อประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง จังหวัดของเรา ชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๓-๔ ได้เป็นอย่างดี

กรมวิชาการขอขอบคุณผู้ร่วมจัดทำ และคณะกรรมการตรวจไว้ ณ ที่นี้

(นายวิเวก ปางพุฒิพงศ์)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๘

สารบัญ

	หน้า
ประวัติจังหวัดมุกดาหาร	๑
ที่ตั้งและอาณาเขต	๓
พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ	๕
ลักษณะภูมิอากาศ	๕
การแบ่งเขตการปกครอง	๖
ประชากร	๙
การประกอบอาชีพ	๑๐
การคมนาคมและการขนส่ง	๑๓
ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่น	๑๔
ปูชนียสถานและโบราณวัตถุ	๒๓
สถานที่น่าท่องเที่ยว	๒๘

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

แผนที่จังหวัดมุกดาหาร

- ที่ตั้งอำเภอ/กิ่งอำเภอ
- ⊙ ที่ตั้งจังหวัด
- == ถนนลาดยาง
- == เขตอำเภอ/กิ่งอำเภอ
- เขตประเทศ

จังหวัดมุกดาหาร

ประวัติจังหวัดมุกดาหาร

เมืองมุกดาหารเป็นเมืองที่มีประวัติเก่าแก่มานานเมืองหนึ่ง จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พอรวบรวมได้ความว่า เมื่อเจ้าจันทรสूरियวงษ์ เจ้าเมืองโพนสิน (คือบริเวณธาตุอิงฮัง แขวงสุวรรณเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน) ได้ถึงแก่กรรม เจ้ากินรีได้เป็นเจ้าเมืองสืบแทนต่อมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๓๑๐ จึงได้อพยพข้ามแม่น้ำโขง มาตั้งเมืองใหม่ขึ้นทางฝั่งขวาของแม่น้ำโขง ตรงบริเวณปากห้วยมุก ด้วยเหตุที่ว่าได้มีนายพรานซึ่งอยู่ในความปกครองของเจ้ากินรี ข้ามฝั่งแม่น้ำโขงมาล่าสัตว์ตรงบริเวณปากห้วยมุก ได้พบต้นตาลต้นหนึ่งมี ๗ ยอด และพบกองอิฐปรักหักพังอยู่ใต้ต้นตาลนั้น ซึ่งสันนิษฐานว่าคงเป็นที่ตั้งบ้านเมืองมาก่อน นายพรานจึงนำความไปเล่าให้เจ้ากินรีฟัง และเจ้ากินรีจึงได้มาตรวจดู เห็นว่าเป็นทำเลที่เหมาะสมแก่การตั้งเมือง ก็ได้พาพรรคพวกข้ามแม่น้ำโขง มาตั้งเมืองขึ้นตรงบริเวณปากห้วยมุก

ยังมีเรื่องเล่าสืบกันมาว่า เมื่อเจ้ากินรีตั้งเมืองขึ้นใหม่ ๆ นั้น มีผู้พบเห็นแก้วดวงหนึ่งสีสดใส ลอยออกจากต้นตาล ๗ ยอดในตอนกลางคืน และลอยกลับมาที่ต้นตาลในตอนเช้ามีดแทบทุกคืน เจ้ากินรีจึงให้ชื่อแก้วดวงนั้นว่า แก้วมุกดาหาร และให้ชื่อเมืองว่า เมืองมุกดาหาร ตั้งแต่เดือน ๔ ปีกุน พ.ศ. ๒๓๑๓ เป็นต้นมา

ต่อมา พ.ศ. ๒๓๒๑ เมืองเวียงจันทน์ได้ยกกองทัพมาตีเมืองลุ่มบัวลำภู (ปัจจุบันเป็นอำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี) สมเด็จ-

พระเจ้าตากสินมหาราช ได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาจักรียกกองทัพไปช่วยเมืองหนองบัวลำภู ตีกองทัพเมืองเวียงจันทน์ โดยยกกองทัพเรือตามลำน้ำโขง ตั้งแต่เมืองจำปาศักดิ์ ขึ้นมาจนถึงเมืองหนองคาย ดังนั้นเมืองมุกดาหารจึงรวมเข้ากับอาณาจักรกรุงธนบุรีตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเจ้ากินรีเป็น “พระยาจันทร์ศรีสุราชอุปราชามัณฑาทูราช”

เมืองมุกดาหารเมื่อครั้งมีฐานะเป็นเมือง มีเจ้าเมืองปกครองต่อกันมาตามลำดับรวม ๘ ท่าน ดังนี้

๑. พระยาจันทร์ศรีสุราชอุปราชามัณฑาทูราช (เจ้ากินรี พ.ศ. ๒๓๑๓ - พ.ศ. ๒๓๔๗)
 ๒. พระยาจันทร์สุริยวงศ์ (กิง พ.ศ. ๒๓๔๗ - พ.ศ. ๒๓๘๓)
 ๓. พระจันทร์สุริยวงศ์ (พรหม พ.ศ. ๒๓๘๓ - พ.ศ. ๒๔๐๕)
 ๔. เจ้าจันทร์เทพสุริยวงศ์ดำรงรัฐสีมามุกดาธิบดี (เจ้าหนู พ.ศ. ๒๔๐๕ - พ.ศ. ๒๔๑๑)
 ๕. พระพฤติมนตรี (คำ พ.ศ. ๒๔๑๑ - พ.ศ. ๒๔๒๒)
 ๖. พระจันทร์สุริยวงศ์ (บุญเฮ้า พ.ศ. ๒๔๒๒ - พ.ศ. ๒๔๓๐)
 ๗. พระยาศศิวงศ์ประวัติ (เมฆ พ.ศ. ๒๔๓๐ - พ.ศ. ๒๔๔๒)
 ๘. พระจันทร์เทพสุริยวงษา (แสง พ.ศ. ๒๔๔๒ - พ.ศ. ๒๔๔๙)
- รวมเวลาที่จังหวัดมุกดาหาร มีฐานะเป็นเมือง ๑๓๗ ปี

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ มีการปรับปรุงการปกครองมณฑลอุดร แบ่งเมืองออกเป็นเมืองใหม่ คือ เมืองนครพนม เมืองสกลนคร

เมืองมหาสารคาม เมืองขอนแก่น และเมืองอุดร ส่วนเมืองมุกดาหาร ถูกยุบเป็นอำเภอ ขึ้นกับเมืองนครพนม

ต่อมารัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดมุกดาหาร พ.ศ. ๒๕๒๕ ยกฐานะอำเภอมุกดาหารขึ้นเป็นจังหวัดมุกดาหาร ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๒๕ โดยแยกอำเภอมุกดาหาร อำเภอคำชะอี อำเภอดอนตาล อำเภอนิคมน้ำอ้อย กิ่งอำเภอดงหลวง และกิ่งอำเภอหว้านใหญ่ ออกจากการปกครองของจังหวัดนครพนม รวมตั้งขึ้นเป็นจังหวัดมุกดาหาร

สำหรับกิ่งอำเภอดงหลวง ต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอดงหลวง เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๗ และอำเภอคำชะอี ได้แยกการปกครอง ออกเป็นกิ่งอำเภอหนองสูง เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๘

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดมุกดาหาร ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๖-๑๗ องศาเหนือ และระหว่างเส้นแวงที่ ๑๐๔-๑๐๕ องศาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ เป็นระยะทางประมาณ ๖๓๘ กิโลเมตร

อำเภอที่อยู่ติดกับลำน้ำโขง ได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอดอนตาล และกิ่งอำเภอหว้านใหญ่

จังหวัดมุกดาหารมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดและประเทศใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอธาตุพนม และอำเภอนาแก

จังหวัดนครพนมและติดต่อกับกิ่งอำเภอต่างอย
จังหวัดสกลนคร

ทิศใต้

ติดต่อกับอำเภอชานุมาน จังหวัดอุบลราชธานี
และติดต่อกับอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ทิศตะวันออก

ติดต่อกับแขวงสุวรรณเขต ประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันตก

ติดต่อกับอำเภอเขาวง อำเภอกุฉินารายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์ และติดต่อกับกิ่งอำเภอเมยวดี
และอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

แม่น้ำโขง

พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดมุกดาหารมีพื้นที่ทั้งหมด ๔,๕๔๓ ตารางกิโลเมตร พื้นที่ทางตะวันตกของจังหวัดมุกดาหาร เป็นเทือกเขาภูพาน ซึ่งเป็นแนวต่อเนื่องมาจากจังหวัดสกลนคร แล้วค่อย ๆ แยกออกเป็นสี่แนวคล้ายนิ้วมือ ลงสู่แม่น้ำโขง พื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นภูเขาและเนินเขาเตี้ย ๆ อยู่ในพื้นที่อำเภอดงหลวง อำเภอคำชะอี กิ่งอำเภอหนองสูง และกระจายอยู่ในอำเภอนิคมน้ำอ้อยและอำเภอดอนตาล พื้นที่ที่เป็นที่ราบส่วนใหญ่จะยาวขนานไปกับลำน้ำโขง มีความยาวประมาณ ๗๒ กิโลเมตร ได้แก่บริเวณที่เป็นพื้นที่ของกิ่งอำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอเมืองมุกดาหาร และบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง มีคันดินธรรมชาติแคบ ๆ ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอน ที่พัดพามากับกระแสน้ำ ต้นกำเนิดลำน้ำสำคัญของจังหวัดมุกดาหาร คือ ห้วยมุก ห้วยบางทราย ห้วยบังอี และห้วยชะโนด เกิดจากเทือกเขาภูพานด้านทิศตะวันตก ไหลผ่านที่ราบลงสู่แม่น้ำโขง ด้านทิศตะวันออก มีความยาวแต่ละสายประมาณ ๑๘-๔๐ กิโลเมตร

ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศของจังหวัดมุกดาหาร เป็นภูมิอากาศแบบมรสุม มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ ๒๗ องศาเซลเซียส มีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านในช่วงฤดูฝนและฤดูร้อน ในฤดูหนาวมีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน โดยจะพัดพาเอาความหนาวเย็นมาด้วย สภาพดินฟ้าอากาศจึงแบ่งออกเป็น ๓ ฤดู คือ

๑. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน รวม ๓ เดือน อุณหภูมิโดยเฉลี่ย ๓๐-๓๓ องศาเซลเซียส

๒. ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายน รวม ๕ เดือน จะมีการทำการเพาะปลูกพืชชนิดต่าง ๆ โดยอาศัยน้ำฝนเป็นปัจจัยสำคัญ ฝนจะตกหนักที่สุดประมาณเดือนสิงหาคม หลังจากนั้นจะค่อย ๆ ลดปริมาณลง ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยประมาณปีละ ๑,๕๑๒ มิลลิเมตร

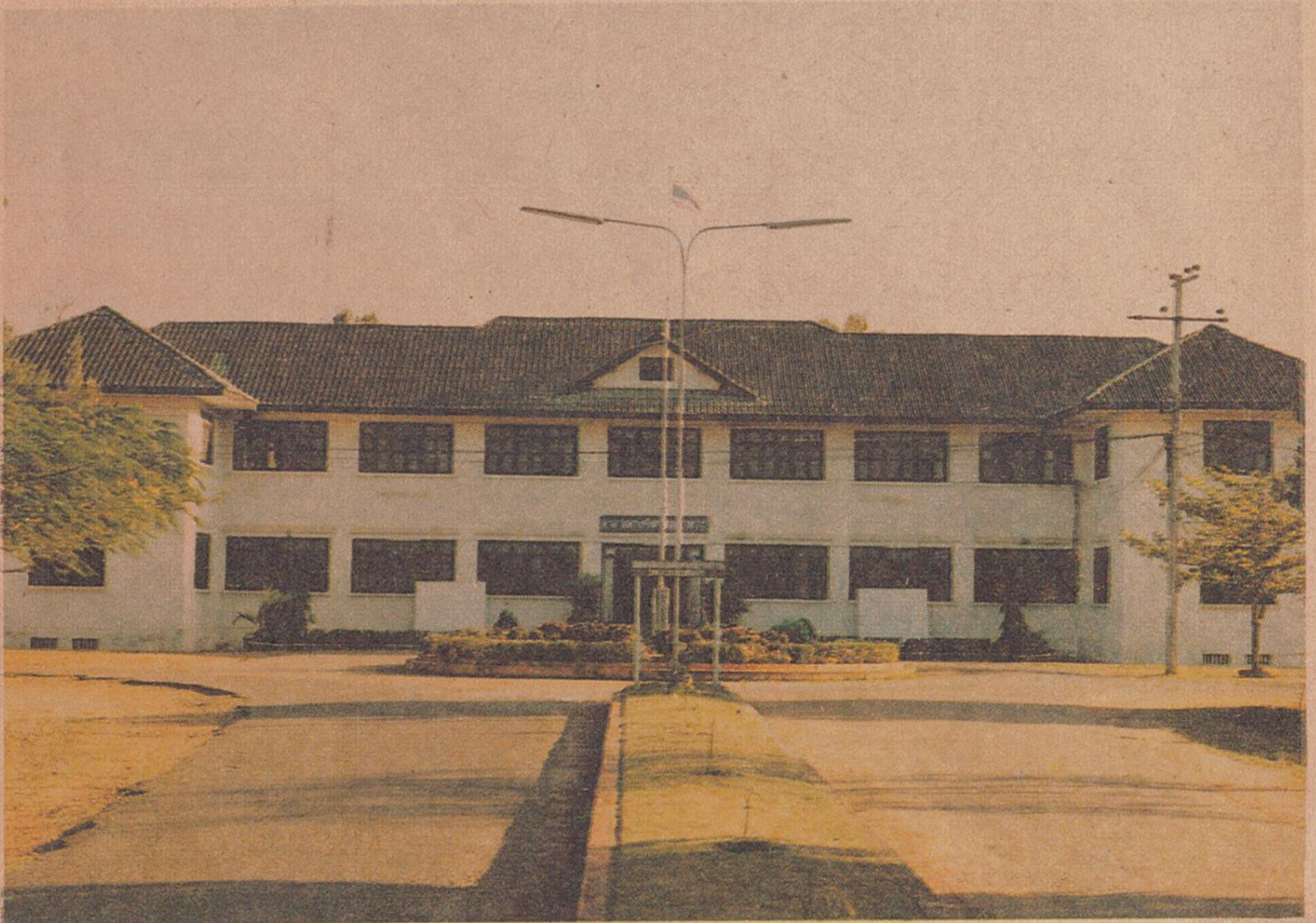
๓. ฤดูหนาว เริ่มจากเดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม รวม ๔ เดือน อากาศจะหนาวเย็นทุกปี เพราะมีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน

การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดมุกดาหาร ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น ๕ อำเภอ กับ ๒ กิ่งอำเภอ มีจำนวนตำบลทั้งสิ้น ๕๑ ตำบล และ ๔๕๐ หมู่บ้าน คือ

๑. อำเภอเมืองมุกดาหาร เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการและองค์การต่าง ๆ เช่น ศาลากลางจังหวัด ศาลจังหวัด กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดมุกดาหาร คลังจังหวัด ที่ดินจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นต้น อำเภอเมืองมุกดาหาร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๓ ตำบล ๑๓๘ หมู่บ้าน

ในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร มี ๒ ตำบล ได้แก่ ตำบลมุกดาหาร และตำบลศรีบุญเรือง มีการบริหารงานของเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาล คณะเทศมนตรี และพนักงานเจ้าหน้าที่

ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร (ชั่วคราว)

นอกเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร มี ๑๑ ตำบล ได้แก่ ตำบลคำอาฮวน ตำบลบางทรายใหญ่ ตำบลนาสีนวน ตำบลดงเย็น ตำบลโพนทราย ตำบลผึ่งแดด ตำบลกุดแซ่ ตำบลบ้านโคก ตำบลนาโสก ตำบลดงมอน และตำบลคำป่าหลาย

๒. อำเภอกำชะอี เป็นอำเภอที่อยู่ห่างจากอำเภอเมืองมุกดาหารไปทางทิศตะวันตก เป็นระยะทาง ๓๕ กิโลเมตร เมื่อก่อนแบ่งเขตการปกครองเป็น ๑๔ ตำบล ๑๐๔ หมู่บ้าน ต่อมาได้แยกการปกครองออกเป็นกิ่งอำเภอหนองสูง ปัจจุบันอำเภอกำชะอี แบ่งการปกครองออกเป็น ๙ ตำบล ๖๖ หมู่บ้าน

๓. อำเภอดอนตาล เป็นอำเภอที่อยู่ห่างจากอำเภอเมืองมุกดาหาร

ไปทางทิศใต้ตามแนวชายฝั่งแม่น้ำโขง เป็นระยะทาง ๓๓ กิโลเมตร
แบ่งการปกครองออกเป็น ๗ ตำบล ๕๕ หมู่บ้าน

อำเภอดอนตาล มีฐานะเป็นสุขาภิบาล

๔. อำเภอนิคมน้ำอภัย อยู่ห่างจากอำเภอเมืองมุกดาหารไปทาง
ทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นระยะทาง ๒๙ กิโลเมตร แบ่งการปกครอง
ออกเป็น ๗ ตำบล ๗๒ หมู่บ้าน

อำเภอนิคมน้ำอภัยมีฐานะเป็นสุขาภิบาล

๕. อำเภอดงหลวง อยู่ห่างจากอำเภอเมืองมุกดาหารไปทาง
ทิศตะวันตกเฉียงเหนือเป็นระยะทาง ๕๕ กิโลเมตร แบ่งการปกครอง
เป็น ๖ ตำบล ๔๘ หมู่บ้าน

๖. กิ่งอำเภอห้วยใหญ่ เป็นกิ่งอำเภอที่อยู่ห่างจากอำเภอเมือง
มุกดาหารไปทางทิศเหนือ ตามแนวชายฝั่งแม่น้ำโขง เป็นระยะทาง
๓๕ กิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น ๔ ตำบล ๓๓ หมู่บ้าน

๗. กิ่งอำเภอหนองสูง เป็นกิ่งอำเภอที่ตั้งขึ้นใหม่ โดยแบ่งเขต
การปกครองออกจากอำเภอดงหลวง เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๘ ตั้ง
อยู่ทางตอนใต้ของอำเภอดงหลวง ห่างจากอำเภอเมืองมุกดาหาร เป็น
ระยะทาง ๕๐ กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น ๕ ตำบล ๓๘
หมู่บ้าน

ทั้ง ๗ อำเภอ มีการบริหารของสุขาภิบาล ๓ อำเภอ คือ
อำเภอดงหลวง อำเภอเมืองมุกดาหารและอำเภอนิคมน้ำอภัย

ประชากร

จังหวัดมุกดาหารมีประชากรรวมทั้งสิ้น ๒๖๐,๓๓๖ คน แยกเป็นชาย ๑๒๗,๗๑๕ คน เป็นหญิง ๑๓๒,๖๒๑ คน (สำรวจเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๒๘) มีผู้แทนราษฎร ๒ คน ประชากรมีหลายเผ่าพันธุ์จึงทำให้ภาษาพูดและสำเนียงภาษาแตกต่างกัน แต่ก็ไม่เป็นปัญหาในการติดต่อสื่อสาร ประชากรแบ่งออกได้เป็น ๕ เผ่า คือ

๑. เผ่าไทยเมือง คือผู้ที่อยู่ในเมือง

๒. เผ่าผู้ไทย (ภูไทย) อาศัยอยู่ในเขตกิ่งอำเภอหนองสูง อำเภอคำชะอี นอกนั้นมีกระจัดกระจายอยู่ที่อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย อำเภอดงหลวง และอำเภอเมืองมุกดาหาร

๓. เผ่าไทยย้อ จะอยู่ในเขตอำเภอดอนตาล และอำเภอนิคมน้ำคำสร้อย

๔. เผ่าไทยโซ่ (ข่า) ส่วนมากจะอยู่ในเขตอำเภอดงหลวง

๕. เผ่าเวียดนาม ได้แก่ชาวเวียดนามอพยพ ซึ่งเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมาช้านานแล้ว ส่วนมากอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดพุทธศาสนาจำนวนทั้งสิ้น ๘๐ วัด สำนักสงฆ์จำนวน ๑๗๐ แห่ง โบสถ์คาทอลิก ๑ แห่ง

ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่โดยเฉลี่ยทั้งจังหวัด ๕๔ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

การประกอบอาชีพ

ประชากรชาวจังหวัดมุกดาหารประมาณร้อยละ ๙๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในพื้นที่ ๕๑๗,๕๒๗ ไร่ ของพื้นที่ทั้งหมด อาชีพรองลงมาได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การประมง การค้าขายและการบริการอาชีพต่าง ๆ ได้แก่

๑. การทำนา เป็นอาชีพหลักของเกษตรกร มีการทำนาปี โดยอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติในช่วงฤดูฝน และยังมีการทำนาปรังบ้างในบางอำเภอ โดยอาศัยน้ำจากคลองส่งน้ำที่สร้างขึ้น และสูบน้ำจากลำน้ำโขงจากอ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำเพียงพอแก่การเพาะปลูก

๒. การทำไร่ พืชไร่ที่ทำการเพาะปลูกได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย ถั่วลิสง ปอ ฝ้าย พืชไร่ที่สำคัญที่สุดคือ มันสำปะหลังและอ้อย อำเภอที่มีการปลูกอ้อยมากที่สุดและมีโรงงานน้ำตาลตั้งอยู่ คืออำเภอนิคมน้ำอ้อย

๓. การทำสวนผลไม้ พืชที่ปลูกส่วนใหญ่ได้แก่ มะม่วง และลำไย

๔. การทำสวนผัก พืชที่ปลูกได้แก่ พริก กระเทียม ต้นหอม และผักชนิดต่าง ๆ

๕. การปลูกหม่อนและเลี้ยงไหม ด้วยการสนับสนุนของกรม—ประชาสงเคราะห์ ได้จัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกหม่อนและเลี้ยงไหมพันธุ์ญี่ปุ่น มีการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้าไหมมากที่อำเภอนิคมน้ำอ้อย อำเภอคำชะอี และกิ่งอำเภอหนองสูง

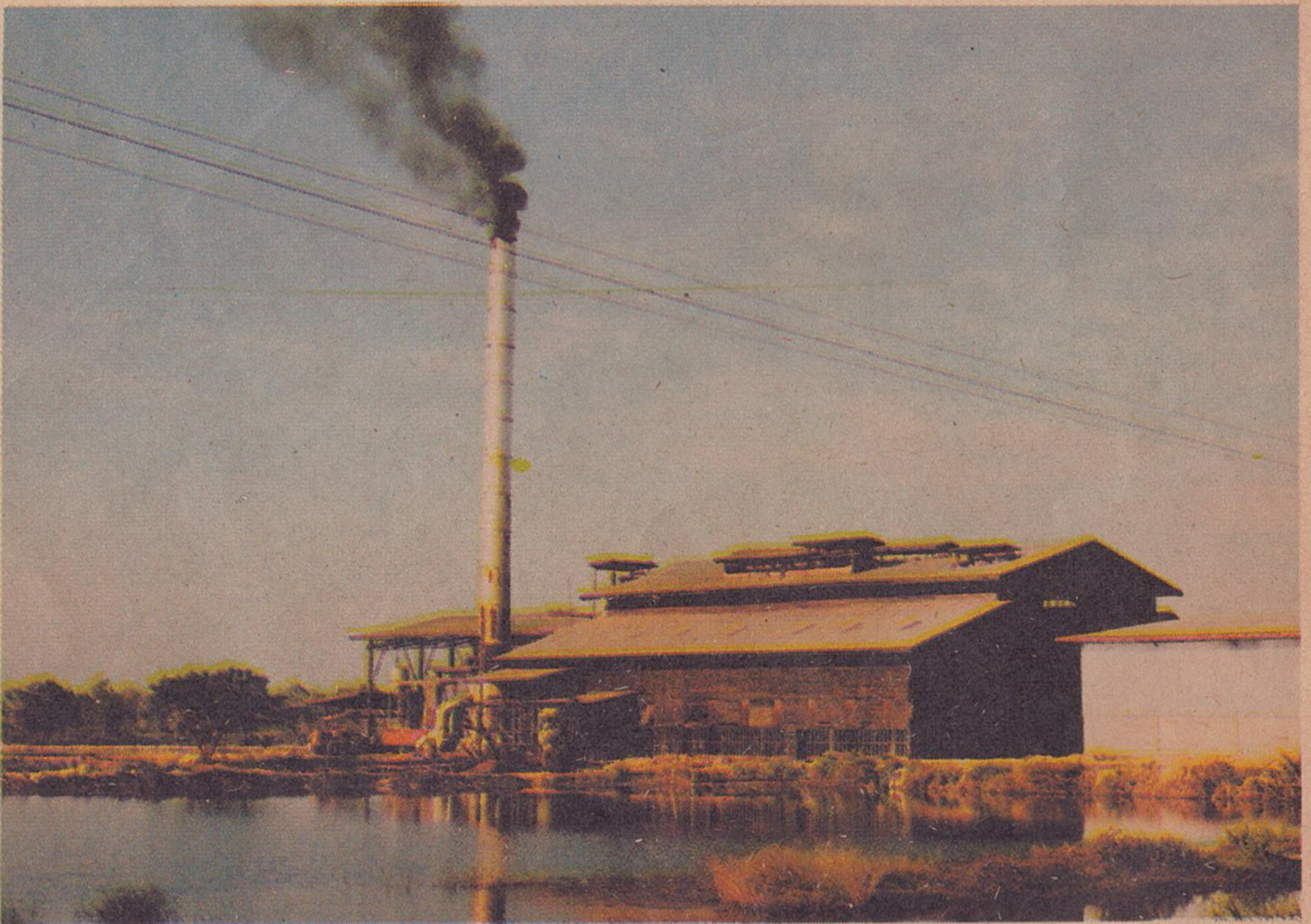
โรงเลียงไหม

๖. การปลุกสัตว์ แต่เดิมการเลียงสัตว์มิได้มีจุดประสงค์เพื่อการค้า ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้ใช้งาน เช่น โค กระบือ ม้า และเลี้ยงไว้เป็นอาหาร

เช่น เป็ด ไก่ สุกร มาในระยะหลังประชาชนให้ความสนใจ และเห็น
ความสำคัญต่อการเลี้ยงสัตว์ จึงยึดถือเป็นอาชีพเพื่อการค้ามากยิ่งขึ้น
สัตว์ที่เลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ได้แก่ เป็ด สุกร โค กระบือ

๓. การประมง มีการจับปลาน้ำจืดจากแหล่งน้ำธรรมชาติบริเวณ
ลำน้ำโขง และจาก คูคลอง ลำห้วยทั่วไป ซึ่งอุดมไปด้วยปลาหลายชนิด
ปลาที่นิยมเลี้ยงได้แก่ ปลาดุก ปลาช่อน ปลาหมอ ปลาทะเพียน นอก
จากนี้ยังมีการเลี้ยงกุ้งอีกด้วย

๔. การค้าขาย ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตัวเมือง จะประกอบอาชีพ
ทางการค้าขาย และเมืองมุกดาหารตั้งอยู่ตรงข้ามกับแขวงสุวรรณเขต

โรงงานน้ำตาล

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงมีการติดต่อซื้อขายกัน ทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดดีขึ้น และรัฐบาลยังมีรายได้จากการเก็บภาษีเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

๕. **อุตสาหกรรม** ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าการเกษตรขนาดเล็ก จ้างแรงงานไม่มากนัก ได้แก่ โรงสีข้าว โรงอัดเม็ดมันสำปะหลัง โรงงานอัดปอ และโรงงานน้ำตาล

การคมนาคมและการขนส่ง

การคมนาคมและการขนส่งในจังหวัดมุกดาหาร ส่วนใหญ่เป็นการคมนาคมและขนส่งทางบก ปัจจุบันการคมนาคมและการขนส่งในจังหวัดมุกดาหาร นับว่าสะดวกดีมาก เพราะมีทางหลวงแผ่นดินเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับอำเภอและกิ่งอำเภอ เส้นทางดังกล่าวเป็นถนนลาดยางใช้ได้ทุกฤดูกาล สำหรับถนนที่เชื่อมระหว่างอำเภอกับตำบลและหมู่บ้าน เป็นถนนลูกรังและถนนดินอัดแน่น ทางหลวงสายสำคัญในจังหวัดมุกดาหารมีดังนี้

๑. ทางหลวงแผ่นดินสาย ๒๑๒ (ชยางกูร) เป็นเส้นทางสายสำคัญเชื่อมระหว่างจังหวัดยโสธร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ความยาวของเส้นทางสายนี้จากเขตติดต่ออำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ผ่านอำเภอนิคมน้ำอภัย อำเภอเมืองมุกดาหาร ถึงเขตติดต่อระหว่างอำเภอเมืองมุกดาหารกับอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เป็นระยะทาง ๗๓ กิโลเมตร

๒. ทางหลวงจังหวัดสาย ๒๐๓๐ ทางสายนี้เชื่อมระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเริ่มต้นจากอำเภอเมืองมุกดาหาร ผ่านอำเภอคำชะอี กิ่งอำเภอหนองสูง ถึงเขตติดต่ออำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นระยะทาง ๖๓ กิโลเมตร

๓. ทางหลวงจังหวัดสาย ๒๐๓๔ เริ่มต้นจากอำเภอเมืองมุกดาหาร ผ่านอำเภอดอนตาล ถึงอำเภอชานุมาน จังหวัดอุบลราชธานีเป็นระยะทาง ๔๖ กิโลเมตร

๔. ทางหลวงจังหวัดสาย ๒๑๐๔ และ ๒๒๘๗ เป็นเส้นทางที่เชื่อมจากทางหลวงแผ่นดินสาย ๒๑๒ ผ่านอำเภอดงหลวงไปถึงเขตติดต่อกับอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นระยะทาง ๘๒ กิโลเมตร

๕. ทาง ร.พ.ช.สาย ๑๑๐๔๔ เป็นถนนราดยางเชื่อมจากถนนสาย ๒๑๒ กับกิ่งอำเภอห้วยใหญ่เป็นระยะทาง ๙ กิโลเมตร

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่น

จังหวัดมุกดาหารมีขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นของท้องถิ่นมาตั้งแต่สมัยโบราณ ประเพณีบางอย่างจะเริ่มสูญหายไป แต่ก็ยังปรากฏอยู่ในบางท้องถิ่นของจังหวัด ได้แก่การทำบุญตามประเพณี ๑๒ เดือน เรียกว่า ฮีตสิบสอง และการประเพณีปฏิบัติตามคลองธรรม หรือคุณธรรม ๑๔ อย่าง เรียกว่า คลอง ๑๔ นอกจากนี้ยังมีประเพณีการทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ ประเพณีผูกเสี่ยว และพิธีมงคลต่าง ๆ เช่น การบวช พิธีขึ้นบ้านใหม่และพิธีแต่งงาน เป็นต้น

ฮิตสิบสอง

ฮิต หมายถึงจารีตประเพณีถือปฏิบัติกันในโอกาสต่าง ๆ

สิบสอง เป็นการทำบุญในรอบ ๑๒ เดือน

ฮิตสิบสองที่นิยมปฏิบัติโดยทั่วไป มีดังนี้

๑. เดือนอ้าย (เดือนเจียง) – ทำบุญเข้ากรรม

บุญเข้ากรรม คือพิธีทำบุญโดยมีพระภิกษุสงฆ์ผู้ต้องมาทำพิธีเข้ากรรม ด้วยการเข้าไปอยู่ในเขตวัดหรือที่จำกัดเพื่อทรมานร่างกาย และเป็นการชำระจิตใจให้พ้นจากสิ่งมัวหมอง

๒. เดือนยี่ – ทำบุญคุณทาน

เป็นการทำบุญสู่ขวัญข้าว หลังจากเสร็จจากการนวดข้าวแล้ว ก่อนจะขนข้าวเข้าไว้ในยุ้ง ฉาง เพื่อเป็นสิริมงคลให้เกิดความมั่งมีศรีสุข แก่ตนเองและครอบครัว

๓. เดือนสาม – ทำบุญข้าวจี

เป็นการนำเอาข้าวเหนียวที่หนึ่งสุกแล้ว มาปั้นเป็นก้อนทาด้วยเกลือ และไข่ที่ตีเข้ากันแล้วอย่างให้สุก เรียกว่า ข้าวจี ส่วนมากนิยมทำในตอนเช้าที่วัด เมื่อเสร็จแล้วจะมีการทำบุญตักบาตรด้วยข้าวจี

๔. เดือนสี่ – ทำบุญเผาสุหรือบุญมหาชาติ

ส่วนมากนิยมทำกันในเดือนสี่ บางแห่งทำบุญนี้ในเดือนหกหรือเดือนเจ็ด อาจมีการทำบุญบั้งไฟในโอกาสเดียวกันด้วย นับว่าเป็นการทำบุญที่ยิ่งใหญ่ มีการเทศน์มหาชาติ มีมหรสพตามแต่จะจัดหาได้

๕. เดือนห้า – ทำบุญสงกรานต์

เป็นการสงกรานต์หรือรดน้ำพระพุทธรูปหรือพระสงฆ์ ด้วยการเจ้าน้ำอบ น้ำหอม ดอกไม้รูปเทียน นำไปสักการบูชา อธิษฐานขอให้อยู่เย็น เป็นสุข แล้วมีการสงกรานต์พระพุทธรูปหรือพระสงฆ์ ตลอดจนผู้หลัก ผู้ใหญ่ ต่อจากนั้นจะมีการเล่นสาดน้ำกัน บางแห่งอาจจัดให้มีขบวนแห่ และมีการประกวดนางสงกรานต์ด้วย

๖. เดือนหก – บุญบั้งไฟ (บั้งไฟ)

เป็นการทำบุญเพื่อบูชาอารักษ์หลักเมือง เป็นประเพณีทำบุญ ขอฝนให้ฝนตกตามฤดูกาล โดยถือปฏิบัติสืบมาแต่โบราณ อาจมีการประกวด ขบวนแห่บั้งไฟ และแข่งขันการขึ้นสูงของบั้งไฟที่จุดด้วย ส่วนมากนิยม ทำบุญบั้งไฟในเดือนหก

๗. เดือนเจ็ด – ทำบุญช่าชะ (ล้าง)

เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่เป็นอัปมงคล อันทำให้เกิด เหตุเภทภัยทั้งหลาย บางแห่งทำในช่วงที่เห็นว่าฝนไม่ตกตามฤดูกาล เพราะเชื่อว่าจะช่วยทำให้ฝนตกและบ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข อาจมีการ เซ่นสรวงหลักเมือง หรือผีประจำหมู่บ้าน (ผีปู้ตา) ด้วย

๘. เดือนแปด – ทำบุญเข้าพรรษา

การทำบุญเข้าพรรษาได้ถือเอาวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เป็น วันทำบุญ ก่อนถึงวันเข้าพรรษา จะมีการหล่อเทียนด้วยขี้ผึ้งเพื่อทำเป็น ต้นเทียน มีการตกแต่งลายต้นเทียน และจัดขบวนแห่ต้นเทียนไปถวาย วัด และมีการถวายผ้าอาบน้ำฝนแก่พระสงฆ์ด้วย

การแห่ต้นเทียนเข้าพรรษา

๕. เดือนเก้า – ทำบุญข้าวประดับดิน

เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ ผेत (เปรต) หรือ ญาติมิตรที่ตายไปแล้ว ด้วยการนำเอาข้าว อาหารคาวหวาน มาก พลู

บุหรี่ ที่ห่อด้วยใบตอง ซึ่งเรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางตาม
ใต้ต้นไม้ บนกิ่งไม้ ตามพื้นดิน หรือในที่ใดที่หนึ่งใกล้กำแพง พร้อม
กับเชิญวิญญาณของผู้ที่ตายไปแล้ว มารับอาหารพร้อมสิ่งของที่อุทิศให้
จะทำบุญนี้ในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๙

๑๐. เดือนสิบ - ทำบุญข้าวสาก

ข้าวสากหรือข้าวสลาก (สลากภัต) เป็นการทำบุญในวันขึ้น ๑๕
ค่ำ เดือน ๑๐ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตายแล้วหรือเปรต ด้วยการ
นำเอาข้าวสาก (ข้าวกระยาสารท) และอาหารคาวหวานอื่น ๆ ไปทำบุญ
ที่วัด และจะมีการฟังเทศน์ อยู่วัดจำศีล

๑๑. เดือนสิบเอ็ด - ทำบุญออกพรรษา

เป็นการทำบุญในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑ โดยที่ชาวบ้านจะไป
ทำบุญตักบาตรที่วัด ด้วยการนำอาหารคาวหวานไปถวายพระสงฆ์ นิยม
ถวายผ้าจ่านำพรรษาด้วย บางแห่งอาจมีการจัดงานออกพรรษา โดย
มีมหรสพต่าง ๆ มีการถวายต้นปราสาทผึ้ง การปล่อยเรือไฟในตอนกลาง
คืน มีการแข่งเรือในอำเภอที่อยู่ติดกับแม่น้ำโขง ได้แก่ อำเภอเมือง
มุกดาหาร อำเภอดอนตาล กิ่งอำเภอห้วยใหญ่ และกิ่งอำเภอหนองสูง
ซึ่งมีหนองน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่

๑๒. เดือนสิบสอง - ทำบุญกฐิน

การทำบุญกฐิน ทำหลังจากออกพรรษาแล้ว อาจทำเป็นส่วน
บุคคลหรือส่วนรวมก็ได้ ด้วยการนำผ้าไตรจีวร ไปถวายแก่พระภิกษุ
สามเณรที่จำพรรษาอยู่ในวัดนั้น ๆ ช่วงระยะเวลาในการทำบุญกฐิน
คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒

ขบวนแห่งานออกพรรษา

การแห่เรืองานออกพรรษา

การทอดกฐินของชาวบ้านทางภาคอีสาน จะแตกต่างจากภาคอื่น ๆ คือ จะมีการ “แปลงทางกฐิน” หมายถึงการตกแต่งถนนหนทาง ในเส้นทางที่ขบวนกฐินจะผ่านไป ให้มีความสะอาดเรียบร้อยและสวยงาม การทอดกฐินนอกจากจะมีการถวายผ้าไตรจีวรและเครื่องอัฐบริขารต่าง ๆ แล้ว ยังมี การถวายเงินเพื่อเป็นปัจจัยนำไปบูรณะและบำรุงวัดด้วย

คลองสิบสี่

คลอง เป็นคำที่ตรงกับภาษาอีสานว่า คอง หมายถึง แนวทาง หรือทำนองคลองธรรม

สิบสี่ หมายถึง แนวทางที่พึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ

คลองสิบสี่ หมายถึง แนวทางที่ประชาชนทั่วไป ตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งจารีต ประเพณี และทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่น และของบ้านเมือง มีดังนี้

๑. ฮีตเจ้ากลองขุน เป็นฮีตของพระเจ้าแผ่นดินหรือพระมหากษัตริย์ ผู้ครองเมือง ที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่มีมาแต่โบราณ เช่น การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรม ปกครองดูแลไพร่ฟ้าประชาชนให้อยู่เย็นเป็นสุขโดยทั่วกัน

๒. ฮีตเจ้ากลองเพี้ย เป็นฮีตของเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ในสมัยโบราณ เพื่อให้ปฏิบัติตาม “คลองขุน” หรือจารีตที่เคยปฏิบัติมา โดยยึดหลักธรรมทางศาสนาเป็นที่ตั้ง อันเป็นแนวทางปกครองโดยธรรมแก่ประชาชน

๓. **ฮีตไพร่กลองนาย** เป็นฮีตของประชาชนทั่วไปที่พึงปฏิบัติ ตามกฎหมายบ้านเมืองและคำสั่งของเจ้านาย ซึ่งผู้เป็นนายก็ต้องปฏิบัติ ตามหน้าที่ และเป็นที่พึงพาของประชาชน

๔. **ฮีตบ้านกลองเมือง** คือการรู้จักปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ของบ้านเมือง ที่พึงปฏิบัติในแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้มีความสามัคคี รักใคร่ กลมเกลียวกัน และมีการเลี้ยงชีพโดยสุจริต

๕. **ฮีตผัวกลองเมีย** คือแนวทางที่สามีและภรรยาพึงปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นปกติสุข

๖. **ฮีตพ่อกลองแม่** คือแนวทางที่ผู้เป็นพ่อและเป็นผู้เป็นแม่พึงปฏิบัติ ต่อลูก ในทางที่เป็นประโยชน์แก่ลูก นับตั้งแต่การเลี้ยงดูให้เจริญเติบโต การแนะนำอบรมในสิ่งที่ดีงาม และห้ามปรามมิให้กระทำความชั่ว

๗. **ฮีตลูกกลองหลาน** เป็นแนวทางที่ผู้เป็นลูกและผู้เป็นหลาน พึงปฏิบัติ เคารพเชื่อฟังคำแนะนำสั่งสอนของพ่อแม่ ตลอดจนให้ละเว้น การกระทำชั่ว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ให้สมกับคำที่เรียกกันว่า เป็น “ลูกแก้วหลานแก้ว”

๘. **ฮีตไก่กลองเขย** เป็นข้อปฏิบัติสำหรับผู้เป็นลูกสะใภ้และ ลูกเขย ด้วยการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามขนบธรรมเนียมและหน้าที่ เช่น ลูกสะใภ้ต้องรักและเคารพปู่ย่า ส่วนลูกเขยต้องรู้จักทำงาน ขยันขันแข็ง ในการประกอบอาชีพ และทำตนให้เป็นที่รักของพ่อตาแม่ยาย

๙. **ฮีตป่ากลองลุง** เป็นข้อปฏิบัติของผู้เป็นป้า ลุง น้ำ อาและพี่

ซึ่งเป็นญาติอาวุโส ด้วยการรู้จักวางตนให้เหมาะสม มีเมตตาธรรมและเป็นที่พึ่งของญาติพี่น้องและลูกหลาน

๑๐. **ฮิตปู่กลองย่า ฮิตตากลองยาย** ผู้เป็น ปู่ ย่า ตา ยายนั้น ชาวอีสานเรียกว่า พ่อใหญ่ แม่ใหญ่ พ่อตุ้ แม่ตุ้ ซึ่งเป็นผู้ที่ลูกหลานให้ความเคารพนับถือ จึงต้องปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงามและมีเมตตาธรรม

๑๑. **ฮิตเฒ่ากลองแก่** เป็นข้อปฏิบัติของคนชราหรือผู้สูงอายุด้วยการวางตนให้สมกับที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ โดยยึดมั่นในศีลธรรม ประพฤติตนเป็นคนดีให้เป็นแบบอย่างแก่ลูกหลาน

๑๒. **ฮิตปู่กลองเดือน** ได้แก่การปฏิบัติตามจารีตประเพณีต่าง ๆ ตามที่นิยมจัดทำกันในรอบ ๑๒ เดือน ซึ่งกำหนดไว้ใน “ฮิตสิบสอง” โดยยึดหลักทางศาสนาเป็นสำคัญและร่วมกันจัดทำมิให้ละเลย นับว่าเป็นการเคารพและปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม

๑๓. **ฮิตไฮ่กลองนา** เมื่อถึงฤดูทำไร่ทำนา ก่อนลงมือทำจะมีการเลี้ยง “ตาแฮก” คือ ทำพิธีปลุกข้าวที่ตาแฮก คล้ายพิธีพืชมงคล ด้วยการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ได้ผลดีทันตามฤดูกาล

๑๔. **ฮิตวัดกลองสงฆ์** เป็นแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับวัดวาอารามและพระภิกษุสามเณร สำหรับชาวบ้านก็ต้องปฏิบัติต่อวัดและพระสงฆ์ ส่วนพระภิกษุสามเณรก็จะถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย

นอกจากนี้ยังมีประเพณีบายศรีสู่ขวัญ ประเพณีแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีผูกเสี่ยว ฯลฯ

พระเจ้าองค์หลวง

ปูชนียสถานและโบราณวัตถุ

พระเจ้าองค์หลวง เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง ค้นพบเมื่อ
ครั้งสร้างเมืองมุกดาหารใหม่ ๆ มีอายุประมาณ ๒๐๐ กว่าปีมาแล้ว

ประชาชนทั่วไปให้ความเคารพสักการบูชา ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่วัดศรีมงคลใต้ อำเภอเมืองมุกดาหาร

พระพุทธสิงห์สอง เป็นพระพุทธรูปสมัยเชียงแสน มีอายุเก่าแก่มากกว่า ๒๐๐ ปี ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่วัดศรีบุญเรือง อำเภอเมืองมุกดาหาร ซึ่งมีเรื่องเล่าสืบกันมาว่า เมื่อก่อนพระพุทธรูปองค์นี้ประดิษฐานอยู่ที่วัดศรีมุงคุณ (ปัจจุบันคือวัดศรีมงคลใต้) ซึ่งเป็นวัดทางหัวเมือง ต่อมาได้อัญเชิญไปประดิษฐานอยู่ที่วัดศรีบุญเรือง ซึ่งเป็นวัดสร้างขึ้นทางท้ายเมืองมุกดาหาร และประดิษฐานอยู่ที่นั่นมาจนถึงปัจจุบัน

พระพุทธสิงห์สอง

พระพุทธรูปไสยาสน์ เป็นพระพุทธรูปถื่นปูนขนาดใหญ่ มีความยาว ๒๓ เมตร ความสูง ๖ เมตร ความยาวของพระบาท ๔ เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยพระอุปัชฌาย์เกลี้ยง จันทิโยและชาวบ้าน ประดิษฐานอยู่ที่ วัดป่าวิเวก กิ่งอำเภอห้วยน้ำใหญ่

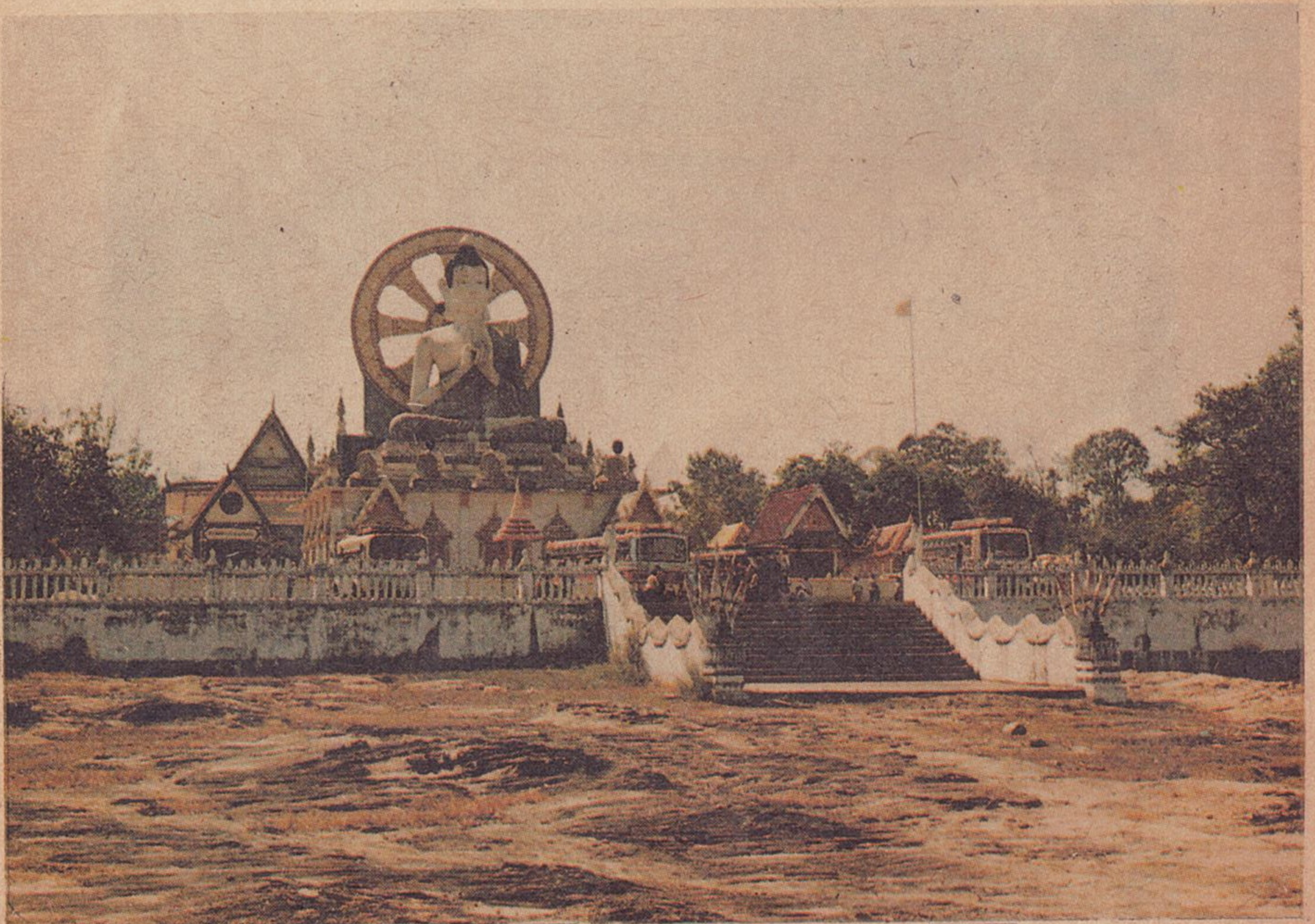

พระอุโบสถวัดยอดแก้วศรีวิชัย

พระธาตุวัดยอดแก้วศรีวิชัย อยู่ที่วัดยอดแก้วศรีวิชัย อำเภอเมือง
มุกดาหาร สร้างในสมัยกรุงธนบุรีตอนปลาย มีความสูงประมาณ ๑๔
เมตร ฐานและมุมพระธาตุตกแต่งด้วยจานกระเบื้องสังคโลก

ศาลเจ้าฟ้าเมือง เป็นสถานที่สักการบูชา นับว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์
คู่บ้านคู่เมืองของชาวมุกดาหาร ตั้งอยู่ที่ถนนสองนางสถิตย์ อำเภอเมืองมุกดาหาร

หลักเมืองมุกดาหาร ทำด้วยไม้ชัยพฤกษ์ เป็นเสาเกลี้ยงกลมแกะ
สลักลวดลายและลงรักปิดทองสวยงาม ตั้งอยู่ที่ศาลหลักเมืองหน้าศาลากลาง
จังหวัดมุกดาหาร เป็นศูนย์รวมจิตใจ คู่บ้านเมือง เพื่อให้เป็นสิริมงคล
แก่บ้านเมือง โดยถือว่าอาณาเขตของหลักเมือง จะเป็นหลักชัยให้ประชาชน
อยู่ร่วมกันในบ้านเมืองนั้น อย่างร่มเย็นเป็นสุข รุ่งเรืองสถาพรตลอดไป

วัดพุทธโธธัมมะระโร (วัดภูพานแต่)

วัดพุทธโธธัมมะชะโร (วัดภูตานแต้) อยู่ที่อำเภอเนินค้ำสร้อย
ด้านหน้าวัดมีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ ซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุเอาไว้
ภายในพระวิหารใหญ่มีพระพุทธรูปและภาพเขียนที่สวยงามมาก เป็นวัด
ที่ตั้งอยู่บนเนินหินดินดาน มีบริเวณร่มรื่นเป็นธรรมชาติที่สวยงาม

วัดศรีมงคลใต้

วัดศรีมงคลใต้ อยู่ที่อำเภอเมืองมุกดาหาร เป็นวัดที่ประดิษฐาน
พระเจ้าองค์หลวง เดิมชื่อวัดศรีมงคล สร้างขึ้นในสมัยเจ้ากินรี ผู้สร้าง
เมืองมุกดาหาร ซึ่งมีเรื่องเล่าสืบกันมาว่า เมื่อครั้งที่เจ้ากินรีควบคุมไพร่-
พลมาตากถางป่าอยู่ใกล้ต้นตาล ๗ ยอด ก็ได้พบพระพุทธรูป ๒ องค์
องค์ใหญ่เป็นพระพุทธรูปก่ออิฐถือปูน องค์เล็กเป็นพระพุทธรูปเหล็ก

อยู่ใต้ต้นโพธิ์ เจ้ากนิษฐจึงให้สร้างวัดขึ้นที่บริเวณนั้น และตั้งชื่อว่า “วัดศรีมุงคุณ” ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น วัดศรีมงคล

วัดมโนภิรมย์ อยู่ที่ตำบลชะโนด กิ่งอำเภอกวนใหญ่ เป็นวัดเก่าแก่ สร้างในสมัยที่ตั้งเมืองมุกดาหารขึ้นใหม่ ๆ ที่ผนังโบสถ์มีรูปภาพพุทธประวัติเป็นภาพปูนดำ

สวนประวัติศาสตร์บ้านนากอก อยู่ที่ริมหนองท่ม ตำบลนากอก อำเภอโนนศิลา ร้อย เคยเป็นสถานที่ประทับพักแรมของพระบรมวงศ์เธอ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อครั้งเสด็จตรวจราชการหัวเมืองอีสาน พระองค์ได้เสด็จมาตรวจราชการที่เมืองมุกดาหาร ก่อนเสด็จไปตรวจราชการที่เมืองอุบลราชธานี พอมาถึงบริเวณดังกล่าวเป็นเวลาค่ำพอดีจึงได้หยุดพักแรมที่บริเวณดังกล่าวเป็นเวลา ๑ คืน

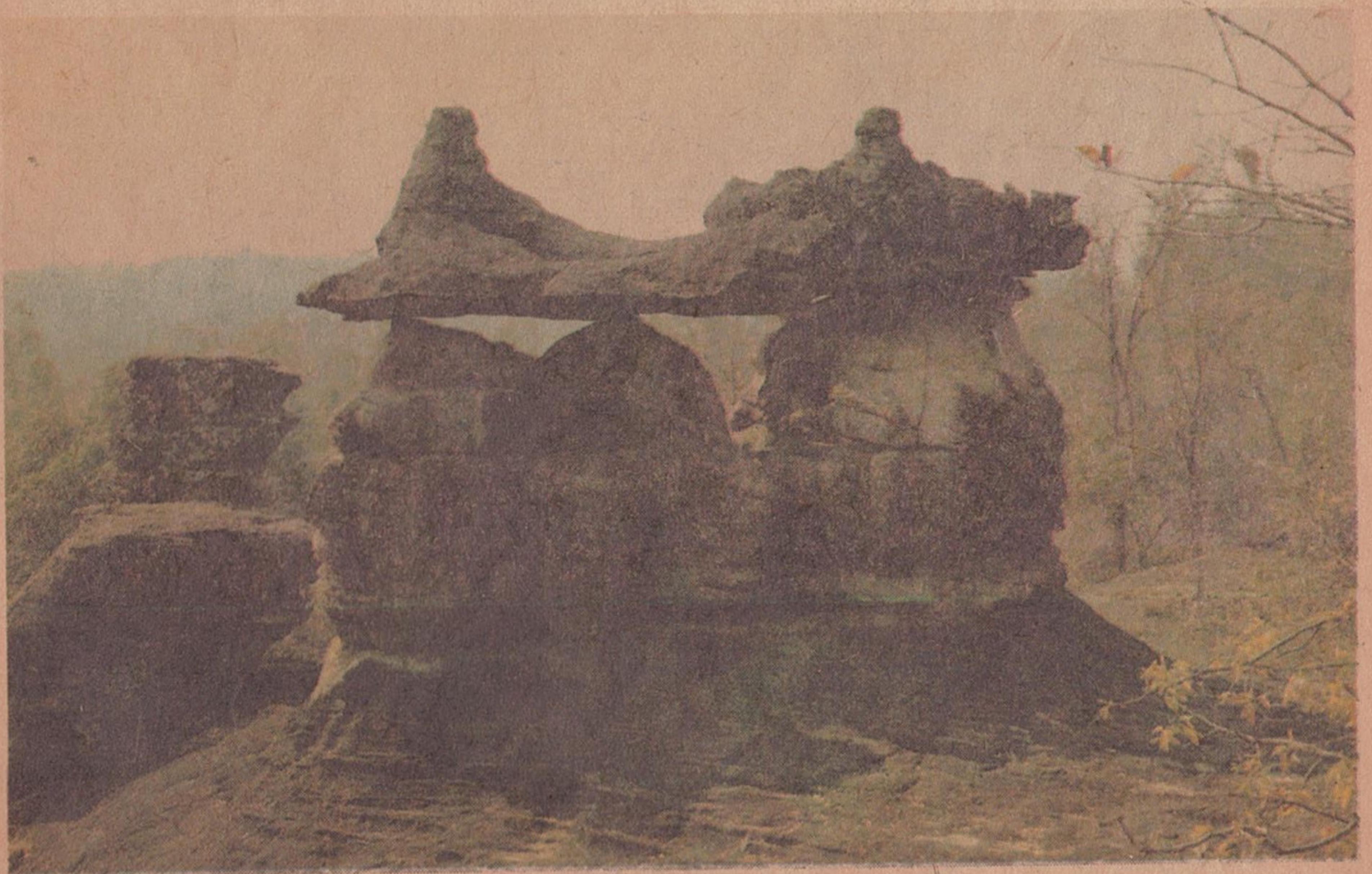
สถานที่ท่องเที่ยว

จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดที่ตั้งขึ้นใหม่ จึงมีการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้ว ให้มีความเหมาะสมและสะดวกแก่การท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น มีนักท่องเที่ยวไปพักผ่อนหย่อนใจ ชมแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหารอยู่เป็นจำนวนมาก สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหารที่สำคัญมีดังนี้

อุทยานแห่งชาติมุกดาหาร อยู่ห่างจากอำเภอเมืองมุกดาหารไปทางทิศใต้ ประมาณ ๑๔ กิโลเมตร เป็นลักษณะภูเขาและที่สูง มีภูผาเทิบเชื่อมต่อกับภูนางหงส์ และมีป่าไม้เป็นเขตติดต่อรหว่างอำเภอเมืองมุกดาหารกับอำเภอดอนตาล ภายในบริเวณ ธรรมชาติสวยงามมาก

▲ ภูเขาเทิบ อุทยานแห่งชาติมุกดาหาร ▼

มีก้อนหินขนาดใหญ่รูปร่างต่าง ๆ วางซ้อนกันนับว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญยิ่งของจังหวัดมุกดาหาร

วนอุทยานภูหมู อยู่ที่อำเภอโนนศิลา ร้อย เป็นภูเขาสูงซึ่งเคยเป็นที่ตั้งสถานีเรดาร์ของทหารอเมริกัน มีถนนลาดยางขึ้นไปถึงยอดเขา มีที่พักศาลาไทยเพื่อใช้เป็นสถานที่ชมทิวทัศน์อันสวยงาม

วนอุทยานภูหมู

แก่งกะเบา อยู่ที่กิ่งอำเภอหว้านใหญ่ หลังจากฤดูฝนแล้วระดับน้ำโขงจะลดลง จึงมีโขดหินโผล่ขึ้นมาเหนือผิวน้ำ เป็นเกาะแก่งยาวเหยียด กระแสน้ำไหลเชี่ยวมาก ไหลกระทบโขดหินเสียงดังสาดซ่า ที่บริเวณ

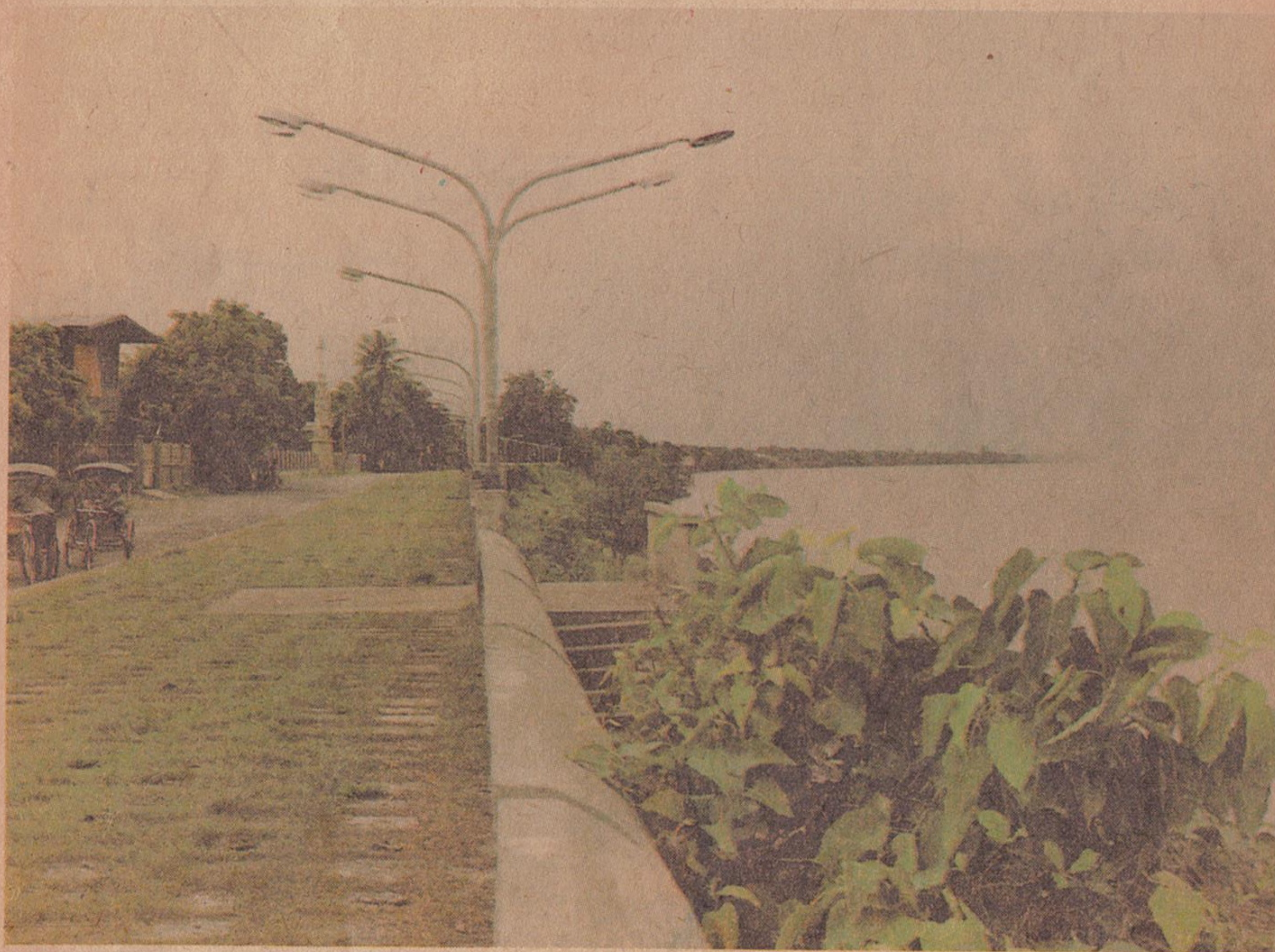
ริมฝั่งมีสถานที่นั่งชมทิวทัศน์ของแม่น้ำโขง และยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยว
ที่อยู่ใกล้เขตติดต่อระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับจังหวัดนครพนม มีผู้นิยม
ไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

แก่งกะเบา

น้ำตกตาดโตน อยู่ที่กิ่งอำเภอหนองสูง อยู่ติดกับทางหลวงจังหวัด
สายที่ ๒๐๓๐ (มุกดาหาร-กาฬสินธุ์) ห่างจากที่ตั้งจังหวัดมุกดาหาร
เป็นระยะทาง ๕๕ กิโลเมตร เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่อยู่ใกล้
เขตติดต่อระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับจังหวัดกาฬสินธุ์ มีผู้นิยมไป
ท่องเที่ยวกันมาก โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน เพราะมีปริมาณน้ำตกมาก
และสวยงาม

น้ำตกแก่งโพธิ์ เป็นน้ำตกที่อยู่บนเทือกเขาภูพาน อำเภอคงหลวง
น้ำตกแห่งนี้มีป่าไม้ธรรมชาติอยู่โดยรอบ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ร่มรื่น
และสงบเงียบ

เขื่อนริมฝั่งโขง

เขื่อนริมฝั่งโขง อยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร
มีความยาว ๒ กิโลเมตร เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและชมทิวทัศน์
ของแม่น้ำโขง มองไปฝั่งตรงข้ามจะเห็นแขวงสุวรรณเขต ประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว

หนังสืออ้างอิง

- สาร สารทัศนานันท์. หนังสือชุดสมบัติอีสาน เล่ม ๑ ฮีตสิบสอง-
 กลองสิบสี่. กรุงเทพมหานคร: ๒๕๒๒. (เอกสารเย็บเล่ม)
 สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร. บรรยายสรุปจังหวัดมุกดาหาร. กรุงเทพ-
 มหานคร: ๒๕๒๖. (เอกสารเย็บเล่ม)
 สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. รายงานความก้าวหน้าการวางผัง
 จังหวัดมุกดาหาร. กรุงเทพมหานคร: ๒๕๒๖. (เอกสารเย็บ
 เล่ม)
 สุรจิตต์ จันทรสาขา. พงศาวดารเมืองมุกดาหาร. พระนคร : ธนาคารพิมพ์,
 ๒๔๙๘.

เลขที่

พินัยที่โรงพินัยศุภาสถาปราชญ์

นายกำธร สติรกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

๐๒๐ : ๒๘ - ๒๙ (๑)

